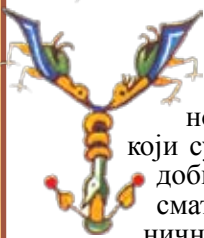

ЗЛОУПОТРЕБЕ У ДУХОВНИЧКОЈ ПРАКСИ

На седници Светог архијерејског синода Руске Православне Цркве од 28. децембра 1998. године, којој је председавао Патријарх московски и све Русије Алексije, размотрени су све чешићи случајеви злоупотребе од стране извесних пастира од Бога им дате власти да "свезују и раздрешују" (Мт. 18, 18), и донете одговарајуће одлуке. Иако је од тих одлука Светог Синода сестринске Руске Православне Цркве прошло већ десетак година, мишљења смо да је корисно предочити их и нашој црквеној јавности

последње време учестали су случајеви злоупотреба у духовничкој пракси, који се негативно одражава на стање црквеног живота. Неки свештенослужитељи, који су у Светој Тајни Свештенства од Бога добили право да духовно руководе паством, сматрају да овакво право означава безграничну власт над душама људи. Превиђајући

чињеницу да се односи између духовника и духовних чеда морају градити на основу узајамног поштовања и поверења, овакви пастири преносе чисто монашки појам беспоговорног потчињавања послушника старцу на узајамне односе између мирјанина и његовог духовног оца, мешају се у интимна питања личног и породичног живота парохијана, потчињавају себи паству, заборављајући

на богодаровану слободу на коју су призвани сви хришћани (Гал. 5, 13). Овакви недопустиви методи духовног руковођења прерастају у извесним случајевима у трагедију за човека који се поверава духовнику, пошто он своје неслагање са духовником преноси на Цркву. Такви људи напуштају Православну Цркву и неретко постају лак плен секташа.

Извесни духовници грађански брак проглашавају за незаконит или захтевају да супружници који су много година живели заједно, али услед ових или оних околности нису обавили венчање у храму, раскину брак. Дешава се да духовник инсистира на разводу брака уколико један од супружника није православне вере. Има духовника из монашког чина који забрањују својој духовној деци ступање у брак и приморавају их да се замонаше, позивајући се на аргумент да је монаштво тобоже изнад брака. Неки пастири-духовници особама које живе у "невенчаном" браку не дозвољавају да се причесте, поистовећујући

такав брак са блудом; забрањују својој духовној деци ступање у други брак, образлажући ту забрану тврђом да Црква, наводно, осуђује други брак; забрањују супружницима развод у случајевима када због одређених околности породични живот за њих постаје немогућ.

Има и случајева када пастир "не даје благослов" некоме од својих парохијана да се ожени или уда из побуда љубави, него предлаже да се "по послушању" брак склопи са особом коју препоручи сам пастир.

Такође има случајева да пастир забрањује верницима да прибегавају медицинској помоћи, да их спречава у вршењу њихових грађанских дужности - учествовању у изборима, служењу у оружаним снагама. Неки пастири намећу верницима одређене политичке погледе. Има духовника који школовање у световним просветним институцијама сматрају "непотребним" или штетним по спасење. Овакви захтеви не само што осујећују право сваког хришћанина на доношење самосталних одлука, него долазе у сукоб и са важећим законодавством.

Учестали су случајеви стварања таквих црквених заједница чији ће се живот градити на ауторитету пастира који гради такву заједницу, при чему ће се његов ауторитет додатно поткрепљивати негативним односом према црквеној јерархији, као и према другим пастирима и парохијским заједницама. Такви пастири заборављају да је њихов задатак да људе приводе Богу, а не да групишу парохијане око себе самих. У парохијама овога типа ствара се атмосфера властите изузетности, неспојива са духом саборности на коме се темељи Православна Црква.

Донете су следеће одлуке:

1. Имајући у виду учестале жалбе мирјана на канонски неоправдане поступке појединих пастира, неопходно је свештеницима који врше духовничку службу указати на недопустивост приморавања или придобијања верника, мимо њихове воље, за следеће поступке и одлуке: ступање у монаштво; прихватање било каквог црквеног послушања; давање било каквих прилога; ступање у брак; развод или одбијање ступања у брак, изузев случајева када брак није могућ из канонских разлога; одбијање супружанског живота у браку; одбијање служења војске; одбијање учествовања у изборима или вршења неких других грађанских дужности; одбијање медицинске помоћи; одбијање стицања образовања; ступање на посао или промена радног места; промена пребивалишта.

2. Подсетити све пастире Руске Православне Цркве који обављају духовничку службу на неопходност да у својој пракси духовног руковођења строго следе слово и дух Светог Писма и Светог Предања Православне Цркве, завете Светих Отаца и канонске

уредбе, као и на недопустивост да православни пастири уводе у духовничку праксу ма какве моралне и друге захтеве који излазе из оквира наведених уредаба, те да, по речи Спаситељевој, "товаре на људе бремена тешка за ношење" (Лк. 11, 46).

3. Подсетити све пастире-духовнике да су они призвани да својој пастви помажу саветом и љубављу, не нарушавајући при томе богодаровану слободу свакога хришћанина. Нагласити да се беспоговорно послушање, на коме се заснива однос послушника према старцу у манастирима, не може у пуној мери примењивати у парохијској пракси у узајамним односима између свештеника и његове пастве. Посебно указати на недопустивост мешања пастира у питања везана за избор брачног друга, изузев у случајевима када верници моле за конкретан савет.

4. Нагласити недопустивост негативног или презривог односа према браку, подсетивши све свештенослужитеље на правило 1. сабора у Гангри: "Ако ко куди брак и гнуша се жене верне и благочестиве што са мужем својим заједно живи, или је куди као да она неће моћи ући у Царство, да буде под клетвом". Посебно нагласити да је ступање у монаштво чин личног избора хришћанина и да се на тај чин не може одлучивати "по послушању" овом или оном духовнику.

5. Подсетити монахе на недопустивост, сходно 21. правилу Сабора у Гангри, "узимања подвижништва као повода за гордост", "преузношења у односу на оне који живе једноставно" (односно на оне који су у браку) и "увођење новина мимо Писама и црквених правила". Правило 10. истога Сабора гласи: "Буде ли се ко од девствујућих Господа ради преузносио над онима што су брак склопили, да буде под клетвом".

6. Инсистирајући на неопходности црквеног брака, подсетити пастире на то да се Православна Црква са уважавањем односи према грађанском браку, као и према онаком браку у коме само један супружник припада православној вери, у складу са речима Светог апостола Павла: "Невјерујући муж посвети се женом, и жена невјерујућа посвети се мужем" (1. Кор. 7, 14).

7. Подсетити пастире на то да се у свом односу према другом браку Православна Црква руководи речима апостола Павла: "Јеси ли се привезао за жену? Не тражи да се раздријешиш. Јеси ли се одријешио од жене? Не тражи жену. Ако ли се и ожениш, ниси сагријешио; и дјевојка ако се уда, није сагријешила. Жена је привезана законом за вријеме док јој живи муж; ако ли јој муж умре, слободна је за кога хоће да се уда, само у Господу" (1. Кор. 7, 27-28, 39).

8. Подсетити пастире на неопходност чувања особитог целомудрија и особитог пастирског опреза приликом разматрања са верницима питања везаних за одређене аспекте њиховог породичног живота.

9. Посебно указати на недопустивост праксе да пастири око себе стварају такве заједнице у којима је присутан опозициони и критички однос како према највишем црквеном руководству, тако и према другим пастирима и парохијским заједницама.

10. Нагласити недопустивост коришћења црквеног амвона за проповедање било каквих политичких гледишта.

11. Позвати епархијске архијереје да посебну пажњу обратe на то како пастири поверених им епархија остварују духовно руковођење паством. Појачати надзор за строгим држањем уредаба и норми Православне Цркве који се тичу различитих аспеката духовничке праксе.

12. Позвати вернике Православне Цркве да се обраћају свом епархијском архијереју у свим случајевима када пастир-духовник злоупотреби од Бога му дату власт да "свезује и раздрешава". Подсетити православну паству на то да савети духовника не смеју бити у противречности са Светим Писмом, Светим Предањем, учењем светих отаца и канонским уредбама Православне Цркве; у случају размимоилажења оваквих савета са наведеним уредбама предност се мора дати овим потоњим. У вези са овим обратити пажњу на речи Преподобног Симеона Новог Богослова о томе на који су начин дужни да се изграђују односи између духовног чеда и духовника: "Молитвама и сузама умоли Бога да ти пошаље бестрасног и светог руководиоца. Такође и сам истражуј Божанствена Писма, а посебно практичне списе светих отаца, како би, упоређујући са њима оно чему те учи учитељ и предстојатељ, могао да ово сагледаш као у огледалу, и да упоређујеш, те да све што је у сагласју са Божанственим Писмима примах у унутрашњост свога бића и задржаваш у мисли, а све што је лажно и туђе уочаваш и одбацујеш, да се не прелестиш. Јер знај да се у ове дане појавило мноштво преластитеља и лажних учитеља".

13. Епархијски архијереји дужни су да са овом одлуком упознају свештенослужитеље, монаштво и мирјане Руске Православне Цркве.

***Патријарх московски и све Русије АЛЕКСИЈЕ
и чланови Светог архијерејског синода РПЦ***

